

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/166/2020
Identifikačné číslo spisu:	7518208028
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:7518208028.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom Hodžova č. 11, 010 11 Žilina, IČO: 31 575 951, proti žalovanému: L. U., narodený XX. U. XXXX, bývajúci V. XXX (právny nástupca pôvodného žalovaného: L. U., narodený X. U. XXXX, ktorý zomrel XX. D. XXXX, naposledy bývajúci V. XX), o zaplatenie 4.742,29 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice - okolie pod sp. zn. 20 Csp 867/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. mája 2020, sp. zn. 11 Co 314/2019, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní ako so žalovaným p o k r a č u j e s právnym nástupcom žalovaného: L. U., narodený XX.XX.XXXX, bývajúci V. XXX.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. mája 2020, sp. zn. 11 Co 314/2019, v napadnutej potvrdzujúcej časti (I. výrok) a rozsudok Okresného súdu Košice - okolie z 6. mája 2019 pod sp. zn. 20 Csp 867/2018, vo výroku, ktorým žalobu zamietol v časti nároku na zmluvný úrok (II. výrok) z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Košice - okolie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice - okolie (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 20 Csp 867/2018-58 z 6. mája 2019 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 4.941,21 EUR spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,00 % ročne zo sumy 4.742,29 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 84,70 %.

1.1. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobou uplatnený procesný nárok je čiastočne dôvodný. Konštatoval, že žalobca poskytol žalovanému úver v celkovej sume istiny 6.000 EUR, pričom žalovaný uhradil žalobcovi pred podaním žaloby len sumu 1.257,71 EUR. Žalovaný si svoje povinnosti splácať úver riadne a včas nesplnil, preto žalobca vyhlásil dňa 22. novembra 2018 úver za predčasne splatný. Žalovaný výšku ani dlžnú sumu nerozporoval a zostal v celom konaní nečinný. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie nárok v časti istiny vyčíslený v sume 4.742,29 EUR považoval za dôvodný rovnako ako zmluvné úroky vyčíslené do zosplatnenia v sume 194,12 EUR a nezaplatené poplatky za poistenie v

sume 4,80 EUR. Súd prvej inštancie po preskúmaní predmetnej zmluvy nezistil, že by táto neobsahovala povinné obligatórne náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v čase uzavretia zmluvy; čo sa týka odplaty v zmysle § 53 ods. 6 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, táto je podľa názoru okresného súdu v súlade so zákonom a dobrými mravmi. Z týchto dôvodov súd prvej inštancie v tejto časti považoval žalobu za dôvodnú a priznal žalobcovi sumu 4.941,21 EUR (4.742,29 EUR + 194,12 EUR + 4,80 EUR).

1.2. V časti nároku žalobcu o zaplatenie úroku vo výške 13,90 % p. a. z nezaplatennej istiny 4.742,29 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia vyslovil súd prvej inštancie názor, že predčasné zosplatnenie úveru predstavuje vo svojej podstate jednostranný sankčný právny inštitút, ktorý umožňuje veriteľovi zmenou záväzku požadovať jednorazové a okamžité vrátenie celej požičanej istiny. Zosplatnením úveru nastáva stav, keď veriteľ má právo získať okamžité späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru. Tým teda stráca veriteľ nárok na úroky za požičané peňažné prostriedky od spotrebiteľa. Na podporu svojej argumentácie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 143/98, ktoré bolo potvrdené uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 476/2012 zo dňa 18. septembra 2012. Taktiež poukázal na výklad Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorým Súdny dvor stanovil zásadné pravidlo pre kvalifikáciu zmluvnej podmienky za nekalú, ak sa odkláňa od dispozičných noriem zákona v neprospech spotrebiteľa.

1.3. Keďže v danej veci nemal okresný súd pochyb o tom, že medzi stranami sporu bola uzavretá spotrebiteľská zmluva, po poskytnutí náležitej ochrany žalovanému ako spotrebiteľovi dospel k záveru, že po zosplatnení úveru žalobcovi neprináležia úroky dohodnuté za poskytnutý úver, preto žalobu v časti uplatneného úroku z úveru vo výške 13,90 % z nezaplatennej istiny 4.742,29 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia zamietol.

1.4. Žalovaný sa s plnením svojho peňažného záväzku dostal do omeškania, preto ho súd prvej inštancie zaviazal zaplatiť aj úrok z omeškania, ktorý bol vyčíslený v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka v spojení s nariadením vlády a to vo výške 5 % ročne, avšak len v časti pohľadávky - istiny v sume 4.742,29 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia. V zmysle vyššie uvedeného nepriznal okresný súd žalobcovi vyčíslené úroky z omeškania vo výške 3,89 EUR (úroky z úrokov) a úroky z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 194,12 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia, nakoľko zmluvné úroky aj úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky a Občiansky zákonník neumožňuje priznať úroky z úrokov, preto súd prvej inštancie žalobu v tejto časti zamietol.

1.5. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 84,70 % proti žalovanému. Žalobca bol úspešný v rozsahu zaplatenia istiny - sumy 4.742,29 EUR, sumy 194,12 EUR a sumy 4,80 EUR a neúspešný v rozsahu zaplatenia sumy 3,89 EUR, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 194,12 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia (ku dňu rozhodnutia išlo o sumu 4,38 EUR) a úrokov 13,90 % ročne z nezaplatennej istiny 4.742,29 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia (ku dňu rozhodnutia išlo o sumu 297,98 EUR). Súd zároveň nevidel priestor pre aplikáciu § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 11 Co 314/2019 z 27. mája 2020 potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti (výrok II.) a v súvisiacom výroku o trovách konania (výrok III.) a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie. Nakoľko žalobcovi úroky za obdobie po zosplatnení úveru v danom prípade nepatria, súd prvej inštancie správne uzavrel, že žalobcov nárok v časti istiny je dôvodný len v sume 4.742,29 EUR. To isté konštatoval odvolací súd vo vzťahu k vyčísleným zmluvným úrokom do zosplatnenia v sume 194,12 EUR a nezaplateným poplatkom za poistenie v sume 4,80 EUR.

2.2. Za správny považoval odvolací súd aj názor súdu prvej inštancie, že úrok z omeškania možno priznať len z pohľadávky samotnej, nie z jej príslušenstva, preto správne nepriznal vyčíslené úroky z omeškania vo výške 3,89 EUR (úroky z úrokov) a úroky z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 194,12 EUR od 23. novembra 2018 do zaplatenia, nakoľko zmluvné úroky aj

úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky a Občiansky zákonník neumožňuje priznať úroky z úrokov, preto žalobu v tejto časti správne zamietol. Na zdôraznenie správnosti vysloveného právneho názoru dal odvolací súd do pozornosti rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. marca 2004, sp. zn. 35 Odo 101/2002. Podľa názoru odvolacieho súdu teda názor odvolateľa založený na úvahe, podľa ktorej zákon (Obchodný zákonník v spojení s Občianskym zákonníkom) priznávajú veriteľovi bez ďalšieho aj právo úročiť istinu pohľadávky po vyhlásení predčasnej splatnosti celého úveru (žiadať úrok a úrok z omeškania zároveň) je nesprávny.

2.3. V súvislosti s trovami odvolacieho konania odvolací súd uviedol, že žalovaný mal plný procesný úspech, a preto mu vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý bol v odvolacom konaní neúspešný. Nakoľko však podľa obsahu spisu žalovanému v odvolacom konaní trovy nevznikli a ich vynaloženie nemožno ani rozumne predpokladať, odvolací súd rozhodol o trovách konania tak, že žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd rozsudok okresného súdu v napadnutej časti potvrdil, podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu a v tomto rozsahu aj rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým zamietol žalobu v časti nároku na zmluvný úrok, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. S poukazom na judikáciu najvyššieho súdu trval na tom, že tvrdenie prvoinštančného i odvolacieho súdu, že po zosplatnení úveru veriteľovi už neprislúcha nárok na odplatu za poskytnuté peňažné prostriedky, neobstojí.

4. Žalovaný sa k dovolaniu v stanovenej lehote nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) lustráciou v Registri obyvateľov zistil, že žalovaný dňa 20. októbra 2021, t. j. počas dovolacieho konania zomrel. Z uznesenia Okresného súdu Košice - okolie sp. zn. 20D/792/2021-82, Dnot 173/2021 z 8. augusta 2022, ktorým bola schválená dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva vyplýva, že dedičstvo po poručiteľovi nadobudol jeho syn L. U., narodený dňa XX. U. XXXX, bývajúci V. XXX. Keďže v predmetnej veci ide o majetkový spor a žalovaný zomrel počas dovolacieho konania skôr, ako sa toto konanie skončilo, dovolací súd rozhodol, že v dovolacom konaní bude pokračovať s dedičom pôvodného žalovaného, ktorým je L. U., narodený dňa XX. U. XXXX, bývajúci V. XXX.

6. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), za ktorú koná jej zamestnanec, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné aj dôvodné, preto rozsudok odvolacieho súdu a v rozsahu napadnutom dovolaním aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (ods. 2).

7. V preskúmvanej veci dovolateľ odôvodnil dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to

nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď v ňom vymedzil nielen právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne (označením právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu i jemu predchádzajúce rozhodnutie súdu prvej inštancie), ale aj to, v čom ním namietaná nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav). Dovolateľom vymedzená právna otázka (či nárok na zaplatenie zmluvného úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení) síce v čase podania dovolania (25. augusta 2020) bola dovolacím súdom vyriešená (rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020), no nebola zodpovedaná v čase rozhodovania súdov v základnom konaní.

8. V prejednávanej veci žalobca prípustnosť svojho dovolania formálne vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď tvrdí, že právna otázka od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Vychádzajúc však z obsahu dovolania a samotnej argumentácie prezentovanej v dovolaní (§ 124 ods. 1 CSP), ktorá predstavuje materiálny substrát samotného dovolacieho konania a súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (teda aj to, či daná právna otázka bola/ nebola dovolacím súdom riešená), dovolací súd prípustnosť dovolania vyvodzoval nie z formálne deklarovaného ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, ale z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Prípustnosť podaného dovolania teda dovolací súd posudzuje vždy autonómne podľa jeho obsahu (porov. 8 Cdo 54/2018, I. ÚS 51/2020).

9. Dovolateľom nastolenou otázkou sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 (a ďalšími naň nadväzujúcimi rozhodnutiami, napr. sp. zn. 2 Cdo 83/2020, 3 Cdo 1/2020, 5 Cdo 46/2020, 6 Cdo 56/2020, 7 Cdo 186/2020, 8 Cdo 135/2020, 9 Cdo 24/2020), v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

10. Zároveň dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 CSP uvádza, že ide o dovolanie podané žalobcom v obdobnej veci, aká už bola v počte aspoň päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania toho istého dovolateľa. V týchto konaniach bola podrobne riešená otázka prípustnosti a dôvodnosti jeho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP - porovnaj napr. konania vedené na dovolacom súde pod sp. zn. 4 Cdo 11/2021, 4 Cdo 22/2021, 4 Cdo 94/2021, 7 Cdo 24/2021, 7 Cdo 48/2021. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne. V zmysle § 452 ods. 1 CSP dovolací súd už ďalšie dôvody neuvádza, dopĺňa iba, že dovolateľom nastolenú právnu otázku dovolací súd riešil rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2021 ako rozhodnutie č. R 5/2021. Jeho právna veta znie:

„Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“

11. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP), keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku, ktorým rozhodol o zmluvnom úroku po zosplatnení a o trovách konania (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

13. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.